

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 18. Absolutio sub finem tertiæ vel quartæ stationis, non ante,
regulariter data fuit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

fit. Quod etiam urgentibus de causis fuit abbreviatum.

Sub tertio dumtaxat sæculi finem pœnitentiæ tempora, eaque longiora, variè tamen pro varietate criminum & locorum, per sacros canones taxata fuerunt, occasione hæreticis Novatianorum, quæ in eo sita fuit, quòd cum Montanitis Novatiani peccata assererent, non esse in Ecclesia potestatem peccata post baptismum commissa remittendi. Quod quia eo prætextu assererent, quia potestatem illa remittendi dicebant nihil aliud esse nisi incentivum delinquendi: ne hoc aliquà verè specie ab ipsis dictum videretur, visum est Patribus, cum pœnitentiæ modum & ordinem certis legibus stabilire, qui peccatores à delinquendi facilitate deterreret.

214. Illà prouide occasione veteres Patres quatuor pœnitentiæ gradus, seu stationes constituerunt, per quas peccatores transire oportebat, priusquam absolutionis atque Eucharistiæ gratiam consequerentur. Prima statio *stentium* dicebatur, secunda *audientium*, tertia *prostratorum*, quarta *consistentium*. Sic tamen ut Episcopus, habitâ ratione feruoris, vel teporis, seu negligentia pœnitentium, abbreviare vel protrahere posset tempus, quo quilibet in qualibet statione deberet permanere.

215. In prima statione (quæ primitus magis fuit ad pœnitentiæ dispositio, quam pœnitentiæ statio) peccatores in porticu extra Ecclesiam commorabantur (ait Cardinalis Bruna ubi supra) peccata sua publicè confitentes, & deporantes, cilicio & cinere sordidati, & ad misericordiam excitandam omni ex parte compositi, Nihil ab illos pertinebat Missæ Catechumenorum, nulla super eos manuum impositiones erant, nullæ orationes recitabantur; sed fideles priuati Deum orabant, ut illis veram pœnitentiæ largiretur. . . . A templi vestibulo exclusi, ne predicationem quidem audire poterant, pietatem diuitas at ingredientium implorabant, ut pro ipsis apud Episcopum & Clerum intercederent.

216. In secunda statione, *audientium*, admittis ad pœnitentiæ, eaque taxatâ, per manuum impositionem, permittebatur introitus in Ecclesiam, sic tamen ut itarent iuxta portam illius in Northce, ubi lectionem Scripturarum, earumque interpretationem, & sermonem audiebant, ab illa lugubri & humilis deprecatione absoluti. Sed finita lectione, & sermone, egredi compellebantur, nec ipsis fas erat cum fidelibus in Ecclesia orare, nec publicum orationum participes esse. Pro ratione autem contritionis & humiliationis citius ab hac statione ad tertiam transerebantur.

217. In tertia statione, *substratorum*, manebant intra ambitum ecclesie si que ad ambonem, ultra quem progressus nefas illis erat. In ea statione, publicorum orationum participes effecti, jejuniis, precibus, humicationibus, aliisque operibus laboriosè affligebantur. Et in singulis synaxibus preces super illos in genita procumbentes cum manuum impositione fundebantur; idque per longum tempus, & interdum per plures annos. Atque interim in eorum mores diligens inquisitio fiebat, an verè contriti essent, an sincera eorum conversio. Nondum autem ipsis fas erat sacra intueri mysteria, nec iis interesse, sed post Evangelii lectionem, illiusque expositionem, ab Ecclesia dimissi, in pœnitentiæ operibus ad hæc exercebantur, ut in Occidente à sæculo quarto usque ad octauum non conjugatis interdictus fuerit matrimonii contractus, ipsi quoque conjugatis matrimonii usus, interdicta quoque militia, negotia secularia, & quidquid ipsis esse potuit occasio vel causa relapsus, ut videre est apud Morinum l. 5. c. 21.

218. In quarta statione, *consistentium*, fas ipsis erat fidelium precibus & sacrificio assistere, ad finem usque; non tamen offerre munera ad altare, Tom. III.

nec Eucharistiam sumere. In quo fideles ab ipsis discernabantur. Si quispiam inquirat, quamdiu in singulis stationibus singuli detinebantur? Respondet quòd in prima statione alii detinebantur per annum, alii per duos, alii per plures annos, pro criminum varietate, pœnitentiumque feruore. Tandem saltem in ea manebant, donec satis constaret, ipsos sincerè velle converti, pœnitentiæque opera, ad diuinæ iustitiæ satisfactionem necessaria, amplecti.

219. In secunda statione detinebantur, donec in diuinorum iudiciorum timore firmati, solidisque instructionibus corroborati, idonei fierent cum feruore & perseverantia laboriosis pœnitentiæ operibus suscipiendis, sibi in tertia statione imponendis, de quibus supra.

220. In tertia morabantur, quamdiu necessarium videbatur ad satisfaciendum diuinæ iustitiæ, per opera proximè dicta. Post quæ fidelium communioni per manuum impositionem restituebantur, sed nondum juri suscipiendæ Eucharistiæ.

221. In quarta statione manere iubebantur, donec in ipsis conspiceretur tantum pietatis studium, tantum odium improbitatis, tanta puritas mentis, quanta requiritur ad participationem diuinissimæ Eucharistiæ. Ad quam, ad perfectè imque prouide cum Ecclesia reconciliationem, elapso consistentiæ tempore, per ultimam manuum impositionem admittebantur.

222. Interim verò quadruplices manuum impositiones ipsis esse factas eruditi cum Albaspinæo obseruauit. Prima fuit, cum ad pœnitentiæ agendam in principio admittebantur: (semper enim pœnitentiæ impositioni conjuncta erat manuum impositio, ait Morinus lib. 6. cap. 5. n. 2.) & ista dicta fuit *manuum impositio in pœnitentiæ*. Secunda, & crebrò repetita fuit in tertia statione, prout in illius explicatione dictum est. Tertia, cum impletâ statione sublationis, recipiebantur in communionem minorem, fiebantque consistentes. Quarta, cum impletâ consistentiâ, admittebantur in communionem maiorem, sacre utique Eucharistiæ participationem.

CAPUT XVIII.

Absolutio sub finem tertia vel quarta stationis, non ante, regulariter data fuit.

§. I.

Offenditur, canonicè pœnitentibus absolutionem datam non fuisse, cum manus ipsis imponerentur in pœnitentiæ.

223. Querunt eruditi, quandonam canonicè pœnitentes sacramentaliter à peccatis absolutionem receperunt? Nonnulli, sed pauciores, minisque in antiquitate versati, contenti eam percepisse, cum ipsis manus primò imponerentur in pœnitentiæ. Sed hoc esse non potest.

224. Primum, ob argumenta §. sequenti proferenda. Secundò, quia per manuum quidem impositionem in pœnitentiæ, peccatores admittebantur ad pœnitentiæ, siue ad jus agendi pœnitentiæ (quod jus in magna tunc erat æstimatione, nec omnibus indiscriminatim concedebatur, ut postea videbitur); sed non eo ipso admittebantur ad sacramentalem absolutionem. Aliud quippe fuit sacramentalis absolutio; aliud admissio ad pœnitentiæ. Quemadmodum aliud fuit sacramentalem petere absolutionem; aliud petere admissiorem ad pœnitentiæ. Quæ duo Augustinus distinguit ep. 180. sibi: *aliis baptismum petentibus, aliis reconciliationem, aliis etiam pœnitentiæ actionem*. Si aliud

G g 2

est reconciliatio. seu absolutio, quam poenitentia actio: igitur aliud est quoque manuum impositio in poenitentiam, seu poenitentia actionem, quam manuum impositio in reconciliacionem, seu absolutionem sacramentalem. Unde nec quicumque manuum impositionem, veteri Ecclesiae more, accipiebant in reconciliacionem, seu absolutionem sacramentalem, eam accipiebant in poenitentia actionem, ut Presbyteri & Diaconi, quibus manuum impositio fiebat in sacramentalem absolutionem; non tamen in poenitentia actionem. Telle namque Leone Magno epist. 92. *alienum tunc erat a consuetudine Ecclesiastica, ut qui in presbyterali honore, aut in Diaconi gradu fuerint consecrati, pro crimine aliquo, per manus impositionem, remedium accipiant poenitendi.*

225 Tertio, manuum impositio in poenitentiam a Diaconis in necessitate fiebat, teste Cypriano epist. 13. *Si infirmitatis periculo occupati fuerint, non expectent praesentiam nostram, quin apud Presbyterum quemcumque praesentent; vel si Presbyter reperitus non fuerit, & urgere exitus coeperit, apud Diaconum quoque exomologesim facere delicti sui possunt, ut manu eis in poenitentiam imposita, veniant ad Dominum cum pace, quam dare eis Martyres desideraverunt.* Atqui certum est Diaconos nunquam, ne in necessitate quidem, sacramentaliter absolvi potuisse. Igitur certum est illam manuum impositionem in poenitentiam, non fuisse absolutionem sacramentalem.

226 Quarto, Concilium Arausicum l. can. 3. tria haec distinguit, 1°. acceptam poenitentiam, 2°. communionem sine reconciliatoria manuum impositione, 3°. legitimam & canonicam communionem cum reconciliatoria manuum impositione: qui decedunt de corpore, poenitentia accepta (ecce primum) placuit sine reconciliatoria manuum impositione (per quam poenitentes integre poenitentia functi, a pte. is canonicis solemniter manuum impositione absolventur) eis communicari (ecce secundum, per quod poenitentes admittentur in communionem, seu societatem fidelium, per simplicem reconciliacionem, seu a peccatis absolutionem, sine qua poenitentes ad societatem fidelium non admittentur) quod morientis sufficit consolationi, secundum definitiones Patrum, qui huiusmodi communionem frequenter viaticum nominarunt. (quo nomine vel intellexerunt absolutionem a peccatis, vel aliquid eam supponens, sine qua certe viaticum illud non sufficeret morientis consolationi.) Quod si supervixerint, sicut in ordine poenitentium, & ostensis necessitatibus poenitentia fructibus, legitimam communionem, cum reconciliatoria manuum impositione, a poenis canonicis absoluti percipiant. Ecce tertium. Et secundum quidem sequitur ordine primum. Prior ergo fuit manuum in poenitentiam impositio, quam a peccatis absolutio.

227 Quinto, Concilium Cartaginense IV. can. 76. poenitentia acceptionem similiter distinguit a simplici reconciliacione per manus impositionem: *Qui poenitentiam in infirmitate petit, accipiat poenitentiam. Et si continuo creditur moriturus, reconciliatur per manus impositionem (id est a peccatis absolvetur) & infundatur ori eius Eucharistia.* Certissimum proinde est, aliud veteribus Patribus fuisse impositionem manuum in poenitentiam, aliud a peccatis absolutionem, primamque a secunda fuisse seunctam.

§. II.

Gravium criminum reos, canonicè poenitentes, Ecclesia olim sacramentaliter non prius absolvit (regulariter loquendo) quam poenitentiam magna saltem ex parte peregerint.

228 **H**anc assertionem tantà confessione docent communiter in antiquitate petiti, ut com-

munis sensus consensusque ipsorum cuique cordato sufficere debet ad id probandum. Sic enim tradunt apud Morinum lib. 9. c. 1. duo sapientissimi Cardinales, Osius & Bellarminus: quibus concinunt Cardinalis Gropperus tract. de discipl. Eccles. Cathol. & Cardinalis Bona loco citato. Sic etiam tradunt (apud eundem Morinum ibidem) Joannes Maldonatus, Dionysius Petavius, Albalpinus (Aurelia Episcopus) Marianus Victorius (Amerini in Italia Episcopus) Doctores Colonenses in Enchiridi edito in Synodo Colonensi anno 1536. Joannes Flesacus (Facultatis Parisiensis Decanus) Hugo Menardus, Matthæus Galenus (Cancellarius Duacensis) Joannes Hauchinus (Archiepiscopus Mechliniensis) Joannes Langheerucius, Guilielmus Elius, Franciscus Sylvius. Quibus unà cum Morino, subscribunt Cabassutus in notitia Ecclesiast. dissert. 8. Christianus Lupus ad can. 11. & 13. Concilii Nicæni, Merbesius in Summa Christiana to. 2. de poenit. q. ... Joannes Dariusius ad partem 2. Decreti causâ 26. q. 6. & 7. Hamelius Theol. Speculat. & Pract. to. 7. tract. de poenit. c. 2. 3. 4. & ult. Nicolaus Josephus Laverdurus in tr. de modo quo se debet gerere Confessarius, &c. necnon in defensione ac vindictis illius.

Et validè fundatur communis ista cruditorum doctrina. 1°. in exemplo Apostoli, quo Authore Ecclesia Corinthium incestuosum Deo & sibi non reconciliavit, nisi post actam circiter per annum poenitentiam, & ne tunc quidem, nisi ne abundantiori tristitia absorberetur, ut supra vidimus est.

2°. in exemplo Joannis Evangelistæ, qui juvenem initiatum, lapsum in latrocinii crimen, pariter non expiavit, nisi post plurium mensium jejunium, lachrymarum continuas, ut videre est apud Eusebium Histo. Eccles. l. 2. c. 7.

3°. in libro, quem in præcipua (post Scripturas canonicas) estimatione veteres Patres habuerunt, libro utique tertio Hermæ (qui dictus fuit Pastor, quem Origenes, Eusebius, Hieronymus, Sedulius aiunt fuisse S. Pauli discipulum, quem ipse Rom. 16. vult salutatam, quemque saeculo 2. Irenæus allegando laudavit: ibi namque in fine similitudinis septimæ, Angelo distante, sic scribit: *Numquid putas proutinò aboleri delicta eorum, qui agunt poenitentiam? Non proinde continuo; sed oportet eum, qui agit poenitentiam, affligere animam suam, & humilem animosè præstare se in omni negotio, & vexationes multas variasque perferre. Cùmque perpeffus fuerit omnia quæ illi instituta fuerint, tunc forsitan qui eum creavit... commovebitur erga eum clementia sua... si viderit ejus... cor purum esse ab omni opere nequissimo. Et in fine similitudinis nonæ: Cùmque videret Dominus bonam atque puram poenitentiam eorum, & posse eos in ea permanere, iussit priora peccata eorum deleri.*

4°. in Tertulliano, cujus luculenta ad id testimonia profert Morinus c. 3. n. 4. & 5.

5°. in Edicto Zephrini Papæ apud eundem Tertullianum in lib. de pudicitia: *Ego & mechie & fornicationis delicta poenitentia sanctis dimitto.* Audisti, quibus dimitteret poenitentia sanctis.

6°. in primâ Decretali Innocentii I. in qua sic: *Sacerdotis est attendere ad Confessionem poenitentis, & ad fictum atque lachrymarum corrigentis, & tunc jubere dimitti, cum videris congruam satisfactionem.*

7°. in epist. 91. Leonis Magni: *Misericordia Dei ita lapsibus subvenit humanis... ut qui regenerationis donum violassent, proprio se iudicio condemnantes, ad remissionem criminum pervenirent, sic divina bonitatis præstitis ordinatis, ut indulgen-*

riam si supplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum, Homo Christus Jesus, hanc Præpositi Ecclesiæ tradidit potestatem, ut contentibus actionem pœnitentiæ darent, & eisdem, SALUBRI SATISFACTIONE PURGATOS, ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent.

236 8°. in testimonio Cypriani, Paciani, Ambrosii, Augustini, Gennadii, Eligii, quæ apud Morinum cap. 3. citato videri possunt. Qui & id ipsum probat ibidem ex controversiâ, quæ fuit inter Catholicos ex una parte, & Montanistas Novatianosque ex altera parte. Quæ in eo fuit, quod Catholicis, post actam pœnitentiâ, capitalia peccata confessis absolutionem dandam; Montanistâ verò & Novatianis, à solo Deo expectandam docerent.

237 9°. in querela Cypriano alisque Episcopis sit Concilio congregatis delata per Fidem Episcopum, de Vitore quodam Presbytero, quod utique ei (ut Cyprianus narrat epist. 59.) antequam pœnitentiâ plenam egisset, & Domino Deo, in quem deliquerat, satisfacisset, temerè Therapius, Episcopus, immaturis tempore, & præpreperâ festinatione pacem dederit. Ad quam querelam Cyprianus cum Concilio: Quæ res (inquit) nos satis monuit, recessum esse à Decreti nostri auctoritate, ut ante legitimum & plenum tempus satisfactionis, & sine petiti & conscientia plebis, nullâ infirmitate urgente, ac necessitate cogente, pax eis concederetur.

238 10°. in Sozomeno Histor. l. 7. c. 16. describente morem Ecclesiæ Romanæ circa pœnitentes: postquam enim descripsit humiles actiones, ab ipsis in Ecclesiâ fieri solitas, flatus, gemitus, &c. subiit: Privatim deinde sponte suâ quisque vel jejuniis, vel lotionum ciborumque abstinentiâ, vel aliis, quibus iussus est, semetipsum affligens, tempus expectat, in quantum Episcopus præstitit. Elapso demum præfinito die, pœnâ jam quasi debito quopiam exolutâ, à peccatis absolvitur, & populo in Ecclesiâ conjungitur. Hæc Romani Sacerdotes ab ipso inde exordio ad nostram usque memoriam custodiunt. Id est usque ad annum circiter 440.

239 11°. In Concilio Toletano III. can. 11. Comperimus per quosdam Hispaniarum Ecclesias, non secundum Canones, sed jactantem pro suis peccatis homines agere pœnitentiâ, ut quoties peccare libuerat, toties à Presbyteris se reconciliari exposculent. Et idè pro coercenda tam execrabilis præsumptione, id à S. Concilio jubetur, ut secundum formam Canonum antiquorum detur pœnitentiâ, hoc est, ut prius eum, quem sui pœnitent facti, à communione suspensum faciat inter reliquos pœnitentes ad manûs impositionem crebro recurrere. EXPLETO AUTEM SATISFACTIONIS TEMPORE, sicut sacerdotalis contemplatio probaverit, eum communioni restituat. Hi vero, qui ad propria vitia, vel infra pœnitentiâ tempus, vel post reconciliationem labuntur, secundum priorum Canonum severitatem damnentur. In hoc Canone ad coercendam execrabilem præsumptionem, quæ peccatores à Sacerdotibus toties absolvi seu reconciliari postulabant, quoties peccare libebat, statuit, ut secundum formam veterum Canonum, pœnitentiâ, seu satisfactionis tempus prius impleverit, quam reconciliationem, seu absolutionem daretur. Per reconciliationem quippe absolutionem à Concilio intelligi, constat ex his verbis: toties à Presbyteris se reconciliari, id est absolvi, exposculant. Siquidem absolutio Communionem Eucharisticam necessariò tunc, uti nunc, præcedere debebat. Quòdque pœnitentiâ non præcesserit, sed subsecuta fuerit, constat ex finali clausula: ut verò qui ad propria vitia, vel infra pœnitentiâ tempus, vel post reconciliationem

labuntur, &c. Si enim pœnitentiâ reconciliatio præcessisset, omnis lapsus, qui contigisset infra pœnitentiâ tempus, contigisset post reconciliationem, sicque Concilium (post ly infra pœnitentiâ tempus) frustra addidisset, vel post reconciliationem. Denique reconciliatio in allato canone absolutionem non minus significat, quàm in can. 12. Toletani II. Qui post pœnitentiâ in mortis agri periculo, non diutine à reconciliationis gratia differendus est (sicut sanus) sed... statim ei reconciliatio adhibenda est, ne prius ab humanis rebus ager abscedat, quàm donum reconciliationis accipiat.

12°. in Ivone Carnotensi epist. 228. ubi dicit, internum Judicem, Deum, quia interiorum pœnitentis dispositionem conspiciat, sæpè prius remittere peccata, quàm ea remittat Ecclesiâ, quæ tantum videt exteriora. Judex internus tantò remittit celerius, quàm si solus magis videt interioris. Judex verò, qui tantum videt in facie, usque adeo delinquentes, sub peccati pœnâ detinet, donec per manifestum pœnitentiâ fructum, quis sit pœnitentis affectus intelligat. Per internum enim gemitum satis interno Judici: & idcirco indulta datur ab eo peccati remissio, cui manifesta est interna conversio. Ecclesiâ verò, quia occulta cordis ignorat, non solvit (id est sacramentaliter non absolvit: solutio quippe Lazari, ad quam ibi alludit, secundum omnes Patres significat sacramentalem absolutionem) ligatum, licet suscitatum, nisi de monumento elatum, id est publicâ satisfactione purgatum. Hinc est quod Ecclesiâ sua crimina confitentes à Sacramentorum communione suspendit, & in cinere & cilicio positos ab introitu Ecclesiarum statuto tempore excludit, ut per hoc experiatur, si jam sunt intus vivificati, citrà longâ fuerint pœnitentiâ maceratione probati.

§. III.

Absolutio sacramentalis peccatoribus canonicè pœnitentibus concessa non fuit ante completam subtractionem.

241 Sic tradit eruditorum pars longè maxima. Et ad hoc certum existimat Morinus lib. 6. c. 21. n. 1. ut antè dari possit, nulla (inquit) cum probabilitate, ut mihi videtur, dici possit. Ob argumenta §. præcedenti deducta, quæ probant ante exantlatos pœnitentiæ labores, ad hoc ante finem subtractionis concessam non fuisse.

242 In fine verò subtractionis, seu tertie stationis, concellam fuisse, pluribus argumentis probat Morinus cap. 21. citato, eademque communis est sententia. Tamen probabile sit variarum Ecclesiarum variam quoad hoc fuisse disciplinam, & quædam Ecclesias in fine subtractionis eam tribuisse; quædam in fine consistentiæ dumtaxat.

243 Enimvero si specialiter sermo sit de consuetudine Ecclesiæ Romanæ, Cardinalis Bona ubi supra ex Sozomeno l. 7. c. 6. & Nicephoro l. 12. c. 18. manifestè colligi censet, dilatam Romæ absolutionem usque ad finem quarti gradus, id est consistentiæ. De hac enim Ecclesiâ tractantes, Pœnitentes commemorant, qui Missæ intererant, nec tamen Eucharistiæ participes erant. Et eos aiunt, "peractâ Missâ in terram cum steru corruisse, quibus occurrens Pontifex, similiter cum lachrymis colabebatur, & eos erigens, pro illis orabat, ac deinde dimittebat. Illi verò privatim jejuniis, & aliis pœnis se affligebant, ac postea, claspò tempore ab Episcopo constituto, à peccatis absoluebantur. Non ergo substratis (ait Cardinalis Bona) qui cum Catechumenis exibat, sed consistentibus, qui ad finem Missæ manebant in Ecclesiâ, absolutio dari solebat.

244 Eundem modum servatum in Africa, ut intra Missarum solemnia absolventur pœnitentes, præ-

xiimè ante Orationem Dominicam, non obscure docet Optatus Milevitanus lib. 2. his verbis: " Etc., nim inter vicina momenta, dum manus impositis, & delicta donatis, mox ad altare reverfi, Dominicam Orationem prætermittere non poterit.

- 245 Favere etiam videtur D. Bassilius epist. ad Amphilocho in qua enumeratis quatuor stationibus: *In autem* (inquit) *expletis, erit Sacramentorum particeps.* Cum enim dicitur, *Sacramentorum*, insinuare videtur, non solum Eucharistiæ, sed & Sacramenti Pœnitentiæ tunc fore participem.

CAPUT XIX.

Confutatur Juniores, aientes, absolutionem, dilatam ad finem usque substrationis, vel consistentiæ, non fuisse sacramentalem pro foro interno; sed ceremoniale, pro foro externo duntaxat.

- 246 Sic utique putant noster Carolus ab Assumptio, Henneguerius, Author Tempestatis Novarientis, Carolus Franciscus Reymakers, alique Noviores, in recentiorum Casuistarum lectione, magis quam in antiquitate versati. Sed opinio ista (ne dicam aberratio) idèd rejicienda est, quia favere videtur hæreticis, negantibus absolutionem, olim ab Ecclesia datam, sacramentalem fuisse. Quod profectò difficulter ostendi poterit, si illa, de qua agitur, sacramentalis non fuerit.

- 247 Favere item videtur impio Calvino lib. 3. Instit. c. 4. §. 19. Molinao l. 7. de la *puissance du Pape* controverf. 8. c. 13. Melanchtoni Apolog. Confess. August. articulo de confessione & satisfactione, aientibus, laboriosa pœnitentiæ opera, olim in pœnitentiæ imposita, & à pœnitentibus practicata, rem merè politicam fuisse, nec in foro interno valuisse ad satisfaciendum Deo, sed in foro externo duntaxat, ad satisfaciendum Ecclesiæ: *Scholastici* (ait Melanchton) *viderunt in Ecclesia esse satisfactionem: sed non animadvertunt illa spectacula instituta esse, tum exempli causa, tum ad probandos hos, qui petebant recipi ab Ecclesia. In summa non viderunt esse disciplinam, & rem profus politicam. Idèd superstitiosè finxerunt, eas non ad disciplinam, coram Ecclesia, sed ad placandum Deum valere.*

- 248 Cum enim testimonia, quæ ex Patribus, & praxi veteris Ecclesiæ, Catholici proferunt, ad probandum absolutionem, post Confessionem datam, sacramentalem fuisse, clariora non sint iis, quibus probavimus absolutionem, olim post satisfactionem datam, sacramentalem fuisse: si hoc ex dictis testimoniis efficaciter non concludatur; nec istud facile concludi poterit. Et si absolutio, post satisfactionem, sive post exantlatos pœnitentiæ labores data, non fuerit sacramentalis, sed ceremonialis tantum; idem de satisfactione, seu laboribus istis hæretici concludent. Nec ipsos laudati Juniores facile convincere poterunt,

§. I.

Quinque argumentis opinio illa confutatur.

- 249 **I**gitur ad istos hæreticorum errores fortius & efficacius propulsandos, veritatemque propugnandam, opinio illa Juniorum confutatur. 1° quia si canonicè pœnitentium absolutio, post impletam satisfactionem data, sacramentalis non fuisset, sed ceremonialis; canonicè pœnitentes Sacerdos, statim post Confessionem, ante omnem satisfactionem, sacramentaliter reconciliasset: post satisfactionem verò, ipsos non Deo, sed Ecclesiæ duntaxat reconciliasset, fideliumque socie-

tati restitisset. At hoc rationabiliter dici nequit. Quo enim jure (ait Morinus l. 9. c. 2.) *quæve prudentiâ sceleris reo, scelus consenti, statim pepercissent veteres Patres, absolutionemque sacramentalem, omnis culpæ averruncatricem, æternæ pœnæ expunctricem, amicitia Dei conciliatricem, concessim, sine ulla probatione, sine ulla doloris, an fictus sincerusque esset, experientia, largiti fuissent? Ut autem per quamdam externam ceremoniam ad fidelium societatem admitteretur, jam per absolutionem factus Dei amicus, vite æternæ hæres, per multos annos variis experimentis ipsius conversio tentari debuisset? Sandè probatio ante sacramentalis absolutionis concessionem fieri debuit, ne margarita porcis contra Christi mandatum projiceretur, ut in causa absolutionis à peccatis monent Gregorius Nyssenus in epist. ad Leontium, & Augustinus... At secundum hanc sententiam pretiosa absolutionis margarita pœnitentiæ proficienti statim profusa fuit, deinde an ceremoniam foret dignus, diligentissimè & scrupulosissimè multis annis inquisitum fuit.*

Secundò, tantisper sibi veritatis amicus ob oculos proponat ea quæ capite 17. ex veteri disciplina fultus retuli, *tuncque* (inquit Morinus) *judicet, an æquum sit pœnitentem, post reconciliationem cum Deo, ab Ecclesia sic excipi. Primam in fletu degebat, Scripturarum auditionem, & Ecclesiæ ingressu indignus habitus; à quibus tamen non prohibebantur Ethnicis, Judæis, nedum Catechumenis. Deinde in fletu aliquot annis commoratus, Ecclesiæ portam subibat, Scripturarum lectionem, & sermones ad plebem audiretur. Quibus peractis, ne pœnitentibus substatu commiseretur, statim à Diacono pellebatur. Aliquot similiter annis hoc opprobrium passus, nullis jejuniis & macerationibus aliquot aliis annis, & pluribus assidue, quotidianis manuum impositionibus suberat, & super eum sic prostratus Episcopus cum Clero Deum deprecabatur, ut illius miseretur, peccatorum veniam indulgeret, & Ecclesiæ mereretur aggregari. Atqui probabile non est, Patres ut impium, Ethnicum, Judæum & publicanum tractaturos, atque à sacris suis eliminaturos eum quem Deo reconciliasset; super eum velut à demonio possessum precaturos, quem Dei amicum; & cum ipso intime conjunctum crederent. Deinde probabile non est, quòd SS. Patres ad rem maximam, translationem utique peccatoris à statu filii iræ atque vindictæ, ad filii & amici Dei dignitatem, nullam graviam satisfactionem nec castigationem postularerint. Ad rem autem comparative minimam, justi nimirum cum justis hominibus, filii Dei cum filiis Dei, & fratris cum fratribus externum commercium, tam dura, tam ardua, tam diuturna, scilicet lacrymas nocturnas diurnaque, preces humillimas frequentissimè repetitas, plurium annorum jejunia, chameunias & macerationes, tanquam necessariam preparationem exegerint. Denique probabile non est, nullum apparatus bonorum operum, nulla suspiria, nullos gemitus, nisi fortè levissimos & momentaneos, nullos corporis cruciatus, ad gratiam Dei post enormia crimina recuperandam, sed folia duntaxat confessionis, verbaliumque promissorum requisivisse. Ad externam verò communionem justi cum justis, vix ulio bonorum operum apparatu, vix ullis lacrymis, gemitibus, humilationibus, vix ullis supplicationibus & promissionibus, vix ullis corporis cruciatus, tamen valde diu perpeffis, contentos fuisse.*

Tertiò, *omnia quotquot nobis supersunt de hisce rebus testimonia* (pergit Morinus) *evidentissimè vel demonstrant, vel innuunt, Ecclesiam semper sibi continenter reconciliasse, & aggregasse, quotquot credidit Deo reconciliatus, reconciliationemque cum Deo rationem esse, & regulatam reconciliatio-*